

แนวโน้มความต้องการหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต

อลิษา แสงพุ่ม* สุวพิชชา เรืองสงคราม** ภูริชญา อินทร์เนตร** ปทุมรัศมี เอี่ยมแยม**

บทคัดย่อ

บทนำ : วิทยาลัยการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี มีความพร้อมในด้านสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน ด้านบุคลากรและคณาจารย์ และด้านภูมิประเทศ อีกทั้งในเขตสุขภาพที่ 6 นี้ ยังประสบปัญหาการขาดแคลนแพทย์แผนไทย โดยเฉพาะในโรงพยาบาลชุมชน ทำให้ศาสตร์แพทย์แผนไทยไม่สามารถเข้าถึงชุมชนได้อย่างทั่วถึง

วัตถุประสงค์การวิจัย : เพื่อศึกษาความต้องการของผู้เรียนและผู้ใช้บัณฑิตต่อหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต

วิธีการวิจัย : การวิจัยเชิงพรรณานี้มีตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในเขตพื้นที่การศึกษาเขต 7 และผู้ใช้บัณฑิตในเขตสุขภาพที่ 6 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิเทียบสัดส่วน จำนวน 373 คน และ 136 คน ตามลำดับ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย

ผลการวิจัย : 1) นักเรียนมีความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิตจำนวน 55 คน โดยเหตุผลที่ต้องการศึกษาต่อมากที่สุดคือ สามารถนำความรู้ ไปดูแลสุขภาพตนเอง และครอบครัวได้ และมีความสนใจในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพเบื้องต้นมากที่สุด 2) ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจคือ ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ คุณธรรมจริยธรรม บุคลิกภาพ และคุณลักษณะส่วนตัว และความรู้ความสามารถในวิชาเฉพาะ อยู่ในระดับมาก

สรุปผล : นักเรียนมีความต้องการสมัครเข้าเรียนในวิทยาลัยการแพทย์แผนไทยประยุกต์อภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี และผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจระดับมากในด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และความรู้ทักษะในวิชาชีพเฉพาะสาขา เว้นแต่ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของบัณฑิตที่ต้องนำไปปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมทั้งนักศึกษาและผู้ใช้บัณฑิต

คำสำคัญ : ความต้องการ หลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์ แนวโน้ม

*วิทยาลัยการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี, สถาบันพระบรมราชชนก, E-mail: alisa@acttm.ac.th

**วิทยาลัยการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี, สถาบันพระบรมราชชนก

Trends of demand for bachelor of applied Thai Traditional Medicine program

Alisa Sangphum* Suwaphitcha Ruengsongkram** Bhurichaya Innets** Patumrassamee Eimyam**

Abstract

Background: The Health Region 6 had a problem of shortage of Applied Thai traditional medical (ATTM), especially in community hospitals leading to inadequate provision of Thai traditional medicine to the community. On the other hand, Abhaibhubejhr College of Traditional Medicine, Prachinburi, is ready in to provide the Thai traditional medical (ATTM) program in terms of infrastructure, educators, supportive staff, and topography.

Objective: This study assessed the needs of students and employers regarding the Bachelor of ATTM program.

Methods: A descriptive study was designed to survey the sample of 373 Grade 12 students in Secondary Educational Service Area 7 and 136 employers in the Health Region 6. The samples were randomly selected using proportional stratified random sampling. The tool used were questionnaires. Data were analyzed using descriptive statistics.

Results: The study revealed that: 1) Fifty-five students wanted to study further in the ATTM program. Most of the students gave reasons to continue this study because they could be able to apply knowledge to take care of their own health and their families' health. They were also interested in learning basic health science subjects. The results showed that the demand for study in this program was related to their interests in the work and health services. 2) The employers were satisfied with the graduates' job performance in academic knowledge, morality and ethics, personality and personal characteristics, and knowledge and ability in specific subjects at a high level.

Conclusions: Adequate number of students showed their interests in studying the ATTM at the Abhaibhubejhr College. The employers were satisfied in many aspects at the high level except the ability to use English of the graduates, which needs improvement.

Keywords: demand applied, Thai Traditional Medicine program, trends

*Abhaibhubejhr College of Traditional Medicine Prachin buri, Prachin Buri, Praboromarajchanok Institute, Thailand, E-mail: alisa@acttm.ac.th

**Abhaibhubejhr College of Traditional Medicine Prachin buri, Prachin Buri, Praborommarajchanok Institute, Thailand

บทนำ

หลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์ คือ การนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์การแพทย์เข้ามาประยุกต์ เพื่ออธิบายหรือพัฒนาศาสตร์การแพทย์แผนไทย¹ โดยการปฏิบัติงานในตำแหน่งแพทย์แผนไทยประยุกต์ในปัจจุบันนั้น สามารถเป็นแพทย์แผนไทยในสถานพยาบาลทุกระดับทั้งภาครัฐและเอกชน ประกอบอาชีพอิสระด้านการแพทย์แผนไทยประยุกต์ (เปิดคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ และเมื่อศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาด้านการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง จะปฏิบัติงานเป็นอาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และแพทย์แผนไทยในสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตหรือองค์กรอื่น

ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ พ.ศ. 2554 กำหนดให้จัดทำมาตรฐาน เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษานำไปจัดทำหรือปรับปรุงหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บัณฑิตได้คุณภาพในบัณฑิตคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ปัจจุบันสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข มีนโยบายการยกฐานะสถาบันขึ้น เพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าว ซึ่งจำเป็นต้องมีการผลิตแพทย์แผนไทยประยุกต์ที่มีคุณภาพในกระทรวงสาธารณสุข²

ทั้งนี้ ทางวิทยาลัยการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี มีความพร้อมในด้านสถานที่ฝึกปฏิบัติงานคือ โรงพยาบาล

เจ้าพระยาอภัยภูเบศร และโรงพยาบาลชุมชนอีกหลายแห่ง ด้านบุคลากรและคณาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ ด้านภูมิประเทศที่มีป่าเขารายล้อม อุดมไปด้วยสมุนไพรมากมายหลายชนิด เหมาะแก่การศึกษาการแพทย์แผนไทยประยุกต์อย่างยิ่ง³ ทั้งนี้ในสถานบริการภาครัฐ มีปัญหาการขาดแคลนแพทย์แผนไทย ซึ่งในปัจจุบันมีการใช้บริการทางการแพทย์แผนไทยสูงขึ้น จากการศึกษาสถานการณ์กำลังคนด้านการแพทย์แผนไทยในสถานบริการภาครัฐระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2558 - ตุลาคม พ.ศ. 2559 พบว่า กำลังคนในสถานบริการภาครัฐทั่วประเทศ มี แพทย์แผนไทย จำนวน 2,692 คน ซึ่งการคาดการณ์ความต้องการกำลังคนด้านการแพทย์แผนไทยของระบบบริการสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2569 โดยคำนวณประชากรที่รับผิดชอบต่อแพทย์แผนไทยหนึ่งคนเท่ากับ 4,015 - 5,000 คน ส่วนการผลิตบุคลากรของสถาบันการศึกษาด้านการแพทย์แผนไทย 27 แห่ง ระหว่างปีพ.ศ. 2549 – 2558 มีการรับบุคคลเข้าศึกษา 11,034 คน อยู่ระหว่างการศึกษา 4,502 คน และสำเร็จการศึกษาแล้ว 6,532 คน ซึ่งแผนการผลิตของสถาบันการศึกษามีจำนวน 1,080 คนต่อปี และคาดว่าจะผลิตบุคลากรได้รวมทั้งสิ้น 19,080 คน เมื่อถึงปี พ.ศ. 2569 ซึ่งแพทย์แผนไทยยังขาดแคลนอยู่ระหว่าง 10,583 – 13,842 คน⁴

หากมีการรับนักศึกษา ซึ่งเป็นคนในพื้นที่เพื่อมาศึกษาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ก็จะเป็นหลักประกันเบื้องต้นได้ในระดับหนึ่งว่า เมื่อจบการศึกษาออกมาทำงานจะยังคงทำงานอยู่ในชุมชนละแวกเขตที่ตนอาศัยอยู่อย่างต่อเนื่องระยะยาว นอกจากนี้แล้ว ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ได้สนับสนุนให้ประชาชนได้รับการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง พร้อมส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในปัจจุบันรัฐบาลได้มีการผลักดันประเทศไทยให้มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจตามโมเดลไทยแลนด์ 4.0 ที่รัฐบาลได้นำพาประเทศเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นอกจากนี้ นโยบายของรัฐบาลนายกรัฐมนตรี ฯพณฯ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้สนับสนุนให้ประชาชนใช้สมุนไพร ที่ว่า “เจ็บป่วยคราใด ใช้ยาไทยก่อนไปพบแพทย์” และให้ดำเนินการตามแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย จึงต้องมีการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เช่น ด้านระบบบริการการแพทย์แผนไทย คำนึงถึงภูมิปัญญาไทย ปฏิรูปอุตสาหกรรมสมุนไพร ปฏิรูประบบการวิจัย และการจัดการองค์ความรู้จากภูมิปัญญาไทยและยาจากสมุนไพร เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาที่มีความสำคัญต่อสถาบันการศึกษาด้านการแพทย์แผนไทย คือ ปฏิรูปการจัดการศึกษาด้านการแพทย์แผนไทยให้มีคุณภาพและปฏิรูปการพัฒนากำลังคนสอดคล้องกับการดำเนินงานของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ที่มีแผนยุทธศาสตร์ที่ต้องการพัฒนากำลังคนด้านการแพทย์แผนไทยให้ขับเคลื่อนงานด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกสู่ภูมิภาคของประเทศในระดับเขตสุขภาพในมุมมองระดับโลก อีกทั้งประเทศไทยเองก็มีความหลากหลายทางชีวภาพ มีพืชสมุนไพรที่หลากหลาย มี

คุณประโยชน์ จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะพัฒนาและเพิ่มพูนจำนวนผู้ประกอบการวิชาชีพแพทย์แผนไทยประยุกต์ให้มีคุณภาพพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ต่อไป⁵

ดังนั้นแล้ว จึงเห็นถึงแนวโน้มความจำเป็นในการจัดตั้งคณะการแพทย์แผนไทยประยุกต์เพิ่มเติมในเขตสุขภาพที่ 6 เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตและนอกเขต อีกด้านหนึ่งก็จะเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ หันมาศึกษาอนุรักษ์ และต่อยอดการแพทย์พื้นบ้านประจำชาติไทยให้ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติยิ่งขึ้นไป วิทยาลัยการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศรจึงได้เตรียมความพร้อมในการผลิตบัณฑิต โดยได้สำรวจแนวโน้มความต้องการหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตรแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต พ.ศ. 2566 ของวิทยาลัยการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้เรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่อหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิตในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7
2. เพื่อศึกษาความต้องการผู้ใช้บัณฑิตต่อแพทย์แผนไทยประยุกต์ในเขตสุขภาพที่ 6

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแนวโน้มความต้องการสำหรับนักเรียนและผู้ใช้บัณฑิต^๖ ทั้งนี้แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน

2. ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ได้จำนวน 373 คน และผู้ใช้บัณฑิตในเขตสุขภาพที่ 6 ได้จำนวน 136 คน ตามสูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Yamane (1973)⁹

ข้อพิจารณาทางจริยธรรม

โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาและเห็นชอบ โดยคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2562 เลขที่รับรอง 9/62

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนและครูแนะแนวของจังหวัดที่กำหนด และนายแพทย์สำนักงานสาธารณสุขและฝ่ายแพทย์แผนไทยของจังหวัดที่กำหนด ทำการจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการจัดเก็บข้อมูลและดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาและสถานพยาบาลที่มีแพทย์แผนไทยปฏิบัติงาน

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ดังนี้ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 จังหวัดปราจีนบุรี 140 ชุด จังหวัดสระแก้ว 154 ชุด และจังหวัดนครนายก 79 ชุด สำหรับผู้ใช้บัณฑิตในเขตสุขภาพที่ 6 จังหวัดจันทบุรี 23 ชุด จังหวัดฉะเชิงเทรา 21 ชุด จังหวัดชลบุรี 19 ชุด จังหวัดตราด 9 ชุด จังหวัดปราจีนบุรี 12 ชุด

จังหวัดระยอง 12 ชุด จังหวัดสมุทรปราการ 22 ชุด และจังหวัดสระแก้ว 18 ชุด โดยได้แบบสอบถามคืนทั้งหมดทั้งนักเรียนและผู้ใช้บัณฑิต

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อธิบายข้อมูลทั่วไป และวิเคราะห์เนื้อหา เกี่ยวกับความคิดเห็นที่เป็นข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

จากการศึกษา พบว่า นักเรียนส่วนมากไม่แน่ใจเกี่ยวกับการศึกษาต่อหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต คิดเป็นร้อยละ 58.20 (n = 217) รองลงมาไม่ต้องการศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 27.10 (n = 101) และต้องการศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 14.70 (n = 55) และจากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต ได้เลือกเหตุผลที่ต้องการคือ สามารถนำความรู้ไปดูแลสุขภาพตนเองและครอบครัว ได้ สามารถทำงานได้หลากหลาย (คลินิก โรงพยาบาล สปา โรงงานยา ธุรกิจส่วนตัว ฯลฯ) เป็นวิชาชีพที่มั่นคง ชอบงานด้านการบริการสุขภาพ/รักษาผู้ป่วย มีความชอบด้านการแพทย์แผนไทย, มีรายได้สูง และผู้ปกครองแนะนำให้เรียน โดยคิดเป็นร้อยละ 26.70, 20.45, 15.91, 14.77, 14.20, 6.25 และ 1.70 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนความถี่และค่าร้อยละของนักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต จำแนกตามเหตุผลที่สนใจศึกษาต่อในหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (n = 55)

ลำดับ	เหตุผลที่ต้องการและสนใจศึกษาต่อ	จำนวนความถี่ (f)	ร้อยละ
1	สามารถนำความรู้ไปดูแลสุขภาพตนเองและครอบครัวได้	47	26.70
2	สามารถทำงานได้หลากหลาย (คลินิก โรงพยาบาล สปอ โรงงานยา ธุรกิจส่วนตัว ฯลฯ)	36	20.45
3	เป็นวิชาชีพที่มีความมั่นคง	28	15.91
4	ชอบงานด้านการบริการสุขภาพ/รักษาผู้ป่วย	26	14.77
5	มีความชอบด้านการแพทย์แผนไทย	25	14.20
6	มีรายได้สูง	11	6.25
7	ผู้ปกครองแนะนำให้เรียน	3	1.70

3. จากตารางที่ 2 พบว่านักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต สนใจเรียนรัฐวิद्याศาสตร สุขภาพเบื้องต้น (กายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยา เภสัชวิทยา จุลชีววิทยา การตรวจร่างกาย อากาโรวิทยา ฯลฯ) มากที่สุด

ตารางที่ 2 แสดงค่าร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิตกับระดับความสนใจในหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิตด้านการเรียนการสอน (n = 55)

ความสนใจต่อหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์	จำนวนผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับความสนใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการเรียนการสอน					
1. เรียนรู้การตรวจวินิจฉัยด้วยวิธีการทางการแพทย์แผนไทย	14	26	14	1	0
2. เรียนรู้โรคทางการแพทย์แผนไทยต่างๆ จากตำราแพทย์แผนไทย	13	23	18	1	0
3. เรียนรู้การรักษาผู้ป่วยด้วยวิธีการทางการแพทย์แผนไทย เช่น การนวด การพอกยา การประคบ การอบสมุนไพร	15	22	18	0	0
4. เรียนรู้การปรุงยาและผลิตยาสมุนไพร	16	19	16	4	0
5. เรียนรู้ศาสตร์การดูแลหญิงตั้งครรภ์และหญิงหลังคลอด ด้วยการแพทย์แผนไทย	17	20	15	3	0
6. เรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพเบื้องต้น (กายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยา เภสัชวิทยา จุลชีววิทยา การตรวจร่างกาย อากาโรวิทยา ฯลฯ)	23	13	17	2	0

4. จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจมากในการปฏิบัติงาน ทั้งทางด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ด้าน

คุณธรรม จริยธรรม และด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนตัว มีเพียงความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษที่อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อความสามารถในการปฏิบัติงานด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ (n = 136)

ความพึงพอใจต่อความสามารถในการปฏิบัติงาน	M	SD	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ				
การทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.27	0.63	มาก	1
ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์	4.18	0.63	มาก	2
ความรู้และทักษะในวิชาชีพเฉพาะสาขา	4.18	0.60	มาก	3
ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ	3.37	0.69	ปานกลาง	4
ด้านคุณธรรม จริยธรรม				
ความซื่อสัตย์	4.43	0.57	มาก	1
ความรับผิดชอบ เอาใจใส่ต่องานในหน้าที่	4.32	0.60	มาก	2
สัมมาคารวะ	4.29	0.67	มาก	3
ความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน	4.26	0.56	มาก	4
ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนตัว				
พูดจาไพเราะ อ่อนหวาน อ่อนน้อมถ่อมตน	4.26	0.60	มาก	1
ความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย	4.25	0.58	มาก	2
แต่งกายสุภาพ สะอาด ถูกกาลเทศะ	4.25	0.57	มาก	3
ความอดทนสูง	4.22	0.65	มาก	4

อภิปรายผล

1. ความสนใจและความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์

ความต้องการศึกษาต่อในตัวอย่างนักเรียนมีความไม่แน่ใจในการศึกษาต่อมากที่สุด โดยให้เหตุผลว่ามีคนอื่นที่ต้องการเรียนอยู่แล้ว ไม่รู้จักคณะนี้ ไม่รู้ว่าเรียนอย่างไรบ้าง และไม่ทราบลักษณะการทำงาน (หลังจบการศึกษา) สอดคล้องกับลิตา ลิมานและคณะ¹⁰ พบว่า ปัจจัยการเลือกเข้าศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัตตานีประกอบไปด้วย 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านอนาคตของงาน ปัจจัยด้านความภาคภูมิใจ ปัจจัยด้านการเรียนการสอน และปัจจัยด้านแรงจูงใจและสุขภาพ เตโชชลาสัย¹¹ ศึกษาเรื่องความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ พบว่า คณะ หลักสูตร คณะแผนกเฉลี่ยสะสม รายได้ของนักศึกษา รายได้ที่คาดหวัง และโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับความต้องการศึกษาต่อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มคนที่ต้องการ/สนใจศึกษาต่อในหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์ด้านการเรียนการสอนนั้น นักเรียนส่วนใหญ่สนใจเรียนรู้ในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์มากกว่าวิชาทางแพทย์แผนไทย อาจเพราะว่าการประชาสัมพันธ์หรือการแนะแนวนักเรียนอาจมีความเข้าใจผิดหรือยังไม่เป็นที่รู้จักเท่าใดนัก ดังนั้นทางผู้วิจัยจะนำข้อมูลนี้ เพื่อไปปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ตามโรงเรียนต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากการเรียนหลักสูตรแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต มีการเรียนการสอนทั้งวิทยาศาสตร์และแผนไทยควบคู่ไปด้วยกัน ไม่เน้นด้านใดด้านหนึ่งเป็นสำคัญ ส่วนด้านการทำงานและการให้บริการสุขภาพ จะเห็นได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความสนใจในทุกข้ออยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ทั้งนี้การตรวจวินิจฉัยและบำบัดรักษาด้วยการแพทย์แผนไทย และการทำงานร่วมกับสหวิชาชีพเป็นสิ่งที่จำเป็นในการทำงานด้านแพทย์แผนไทยอย่างสมบูรณ์ รวมไปถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยและญาติ ยังเป็นหัวใจหลักในการเข้าถึงคนไข้ของแพทย์แผนไทยอีกด้วย

2. ความพึงพอใจต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิต

ผู้ใช้บัณฑิตมีระดับความพึงพอใจต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงจากมากไปน้อย พบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรมมากที่สุด รองลงมาด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนตัว และด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ตามลำดับ สอดคล้องกับรัชดาภรณ์ ตันทิกุล⁸ พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในด้านคุณธรรม จริยธรรมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะความสัมพันธ์

ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี และด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ และสุภาพร และคณะ¹² พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตทุกกลุ่มคาดหวังต่อคุณลักษณะด้านจรรยาบรรณวิชาชีพมากที่สุด อย่างไรก็ตามผู้ใช้บัณฑิตยังให้ความสำคัญกับทักษะและความสามารถด้านต่างๆ ในงานสาธารณสุขที่พึงมีในฐานะของนักวิชาการสาธารณสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันโรค การรักษาพยาบาลเบื้องต้น การคุ้มครองผู้บริโภค และการฟื้นฟูสภาพ ตามลำดับ

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการศึกษาด้านความสนใจในหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต ในผู้เรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 พบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.00 ยังไม่แน่ใจในการศึกษาต่อหลักสูตร เนื่องจากไม่รู้จักหลักสูตรนี้ ไม่รู้ว่าเรียนอย่างไรบ้าง และไม่ทราบลักษณะการทำงาน (หลังจบการศึกษา) การประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ความเข้าใจกับนักเรียน อาจส่งผลให้มีความต้องการเรียนในหลักสูตรนี้มากขึ้น และด้วยในพื้นที่เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 และเขตสุขภาพที่ 6 นั้น ยังไม่มีสถาบันการศึกษาเฉพาะทางที่มีการเรียนการสอนในหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต ก็อาจประเมินได้ว่าสามารถที่จะเปิดหลักสูตรเพื่อรองรับผู้ที่สนใจกลุ่มนี้ได้

ในด้านการศึกษาความต้องการใช้แพทย์แผนไทยประยุกต์ในเขตสุขภาพที่ 6 พบว่า มี

ความต้องการใช้แพทย์แผนไทยในเขตสุขภาพที่ 6 อยู่ในระดับมาก และมีความต้องการบัณฑิตที่จบแพทย์แผนไทยประยุกต์ที่สามารถทำงานกับผู้อื่นได้ มีความซื่อสัตย์ อ่อนน้อมถ่อมตน มีความสามารถด้านวิชาชีพในทุกด้าน โดยเฉพาะหัตถเวช แต่ด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ไม่ค่อยเป็นที่พึงพอใจสำหรับผู้ใช้บัณฑิต ฉะนั้น จึงควรนำไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับนักศึกษาและผู้ใช้บัณฑิตให้พึงพอใจในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดหลักสูตร

ผู้ใช้บัณฑิตได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ในหลักสูตรควรเพิ่มชั่วโมงการฝึกปฏิบัติให้กับนักศึกษา เน้นลงชุมชน ได้เจอกับผู้ป่วยจริงให้มากขึ้น และเน้นฝึกการทำงานร่วมกับสหวิชาชีพ เมื่อปฏิบัติงานจริง บัณฑิตจะได้มีความคุ้นชินกับคนไข้ รวมถึงบุคลากรทางการแพทย์ เพื่อการพูดคุยที่มีความเข้าใจตรงกัน ในส่วนของเนื้อหาวิชาการ ควรเน้นเนื้อหาทฤษฎีด้านการแพทย์แผนไทยให้แม่นยำ นำไปใช้ได้จริงกับคนไข้ สามารถตรวจวินิจฉัยแผนไทย รักษาทางแผนไทย (ไม่ใช่แค่การทำหัตถการ) จ่ายยาตามเฉพาะราย และการประยุกต์ใช้สมุนไพรพื้นบ้านในเขตชุมชนนั้น ๆ ให้เกิดประโยชน์ทั้งนี้การทำงาน ทั้งในระบบราชการและระบบเอกชน การบริหารจัดการแต่ละที่จะมีความแตกต่างกันไป ทั้งเรื่องการทำงาน งานเอกสารต่าง ๆ ดังนั้นในหลักสูตรควรมีการเรียนการสอนงานบริหารในระบบต่าง ๆ ด้วย และการปฏิบัติงานที่หลากหลายนี้จึงควรพัฒนาภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านควบคู่กันไปเพื่อการสื่อสารกับคนไข้ที่ดีขึ้น ในส่วนของการ

ทำวิจัยและนวัตกรรมก็มีความสำคัญเช่นกัน เมื่อมาปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในหลักสูตรจึงควรปลูกฝังให้บัณฑิตมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำวิจัยและนวัตกรรมทางแผนไทย เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาและส่งเสริมสุขภาพในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิต

ผู้ใช้บัณฑิตได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตว่า อยากให้บัณฑิตมีประสิทธิภาพในการรักษาคนไข้ โดยประยุกต์ใช้แผนไทยทั้ง 4 ด้าน (เวชกรรมไทย หัตถเวชกรรมไทย เภสัชกรรมไทย ผดุงครรภ์) อย่างครบถ้วน ไม่ใช่เน้นด้านใดด้านเดียว อีกทั้งบัณฑิตไม่เต็มใจในการทำหัตถการให้คนไข้ด้วยตัวเอง ทั้งนี้อาจยังมีทัศนคติที่ไม่ดีกับวิชาชีพตัวเอง (หมอนวด) และเมื่อเทียบค่าตอบแทนการจ้างกับหลักสูตรในสาขาสุขภาพอื่นๆ นั้น มีความน่าสนใจและดึงดูดมากกว่า จึงควรปลูกฝังให้บัณฑิตมีความภาคภูมิใจในวิชาชีพของตน เชื่อมั่นในการรักษาคนไข้ และค้นหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อพัฒนาศักยภาพของตัวเองเกี่ยวกับวิชาชีพอยู่เสมอ บัณฑิตที่จบใหม่มักขาดประสบการณ์ในการทำงาน จึงควรให้นักศึกษาฝึกงานในที่ที่หลากหลาย ทั้งโรงพยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือเอกชน ซึ่งมีความแตกต่างกันในการปฏิบัติงานและระบบบริหารจัดการ เช่น การทำงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลต้องเน้นการลงชุมชน ดูแลสุขภาพประชาชนในเชิงรุก การสื่อสารกับสหวิชาชีพให้เข้าใจ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ซึ่งความหลากหลายนี้จะส่งผลต่อศักยภาพในการปฏิบัติงานของบัณฑิต

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิต

ผู้ใช้บัณฑิตได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตว่า บัณฑิตควรมีใจรักในงานบริการและกระตือรือร้นในการทำงานยึดหลักจรรยาบรรณของวิชาชีพตัวเอง ฟังหมั่นศึกษาหาความรู้ ความก้าวหน้าทางวิชาการต่างๆ และกล้าแสดงออก เพื่อรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานแห่งวิชาชีพการแพทย์แผนไทย และต้องไม่หลอกลวงผู้ป่วยให้หลงเข้าใจผิดในการประกอบวิชาชีพ มีความรับผิดชอบในงานของตนที่ได้รับมอบหมาย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นหรือเพื่อนร่วมงาน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ใส่ใจบุคลิกภาพ การแต่งกาย ทรงผม เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับแพทย์แผนไทย

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสถาบันพระบรมราชชนกและวิทยาลัยการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี ที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้

References

1. Department of Thai Traditional and Alternative Medicine. History and symbols [Internet]. 2014 [cited 2019 Aug 5]; Available from: https://www.dtam.moph.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=26&Itemid=108&lang=th. (in Thai).
2. Office of the Higher Education Commission. Thai qualifications framework for higher education [Internet]. 2011 [cited 2019 Aug 5]; Available from: <http://www.mua.go.th>. (in Thai).
3. Abhaibhubejhr College of Traditional Medicine Prachinburi. About College [Internet]. 2013 [cited 2019 Jan 13]; Available from: <http://www.acttm.ac.th/about>. (in Thai).
4. Chantraket R, Stienrut P, Laohapan T, Sornrung W, Jansorn S. Thai Public Health System and Workforce Planning for Thai Traditional Medicine in the Year 2026 Journal of Health Systems Research. 2018;12(2):254-66. (in Thai).
5. Petragurd P, Tavirat R, Jankitiwat W. National Strategy: Thai Traditional Medicine, Folk Medicine and Alternative Medicine. In: Chokviwat V, Wibulpholpasert S, Petragurd P, editors. Thailand Health Profile in Thai Traditional Medicine, Folk Medicine and Alternative Medicine. 1st ed. Bangkok: WVO officer of printing mill; 2010. (in Thai).
6. Joojinda J, Pootrakul K, Chokthaninkul N. Motivations of grade 12 and level 3 vocational students in Nontaburi province to pursue college education. Journal of Education Research Faculty of Education, Srinakharinwirot University. 2015;9(2):66-77. (in Thai).
7. Chongsathityu C. Educational needs: educational opportunity. Thailand Education Journal. 1982;16(2):11-7. (in Thai).
8. Tantikul R. A Study Of Employers' Satisfaction Of Education Graduates In Phranakhon Si Ayutthaya Rajabat University. VRU Research and Development Journal Humanities and Social Science. 2016;11(2): 237-45. (in Thai).

9. Si Sa-at B. Preliminary research. 7th ed. Bangkok: Suwiryasarn; 2002. (in Thai)
10. Liman L, Panoh P, Jeway A, Lateh A. Factors influencing decision-making to study at the Faculty of education, Prince of Songkla University Pattani campus. Journal of Education Prince of Songkla University. 2013;24(2):104-18. (in Thai).
11. Techochalalai S. Demand for studying in master of business administration at Rajamangala University of Technology Krungthep a case study of the fourth year students of Rajamangala University of Technology Krungthep. [Thesis]. Bangkok: Rajamangala University of Technology Krungthep; 2013. (in Thai).
12. Cheunchujit S, Duangkam D, Namvicha K, Haisirikul M, Boonmee S. Satisfied characteristics according to the expectations of graduate employers on the graduates program in community health, Buriram Rajabhat University. Nursing Public Health and Education Journal. 2016;17(1):80-94. (in Thai).